

INFORMACJE OGÓLNE O PROGRAMIE

1)	Kierunek studiów i specjalność	Instrumentalistyka, pedagogika instrumentalna – gra na skrzypcach, altówce, wiolonczeli, kontrabasie, flecie oboju, fagocie, klarnecie, trąbce, puzonie, rogu, tubie, perkusji
2)	Poziom studiów	II stopień
3)	Profil studiów	ogólnoakademicki
4)	Forma lub formy studiów	stacjonarne
5)	Liczba semestrów	4
6)	Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie	120
7)	Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister
8)	Odniesienie do misji i strategii Uczelni oraz relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów	Absolwenci uzyskują wykształcenie na najwyższym poziomie, doświadczenie zawodowe i wszechstronną wiedzę. Uczelnia stara się kształtować charakter i postawy twórcze w duchu patriotyzmu i poczucia odpowiedzialności za kształt polskiej kultury narodowej, w tym za edukację artystyczną, co jest zgodne z misją Uczelni. Rozwijające się talenty studentów pozwalają na podjęcie przez nich szeroko pojętej działalności artystycznej i współuczestniczenie w kształtowaniu otoczenia społeczno-gospodarczego.
9)	Język, w jakim prowadzone są studia	polski
10)	Łączna liczba godzin zajęć	712,5
11)	Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	116
12)	Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych, nie mniejsza niż 5 pkt ECTS – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	6 pkt. ECTS
13)	Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć do wyboru (nie mniej niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS)	43 pkt. ECTS
14)	Liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego (w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie studiów stacjonarnych)	Nie dotyczy
15)	Łączna liczba punktów ECTS przypisana do zajęć związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach do których przyporządkowany jest kierunek studiów, uwzględniających przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności	80 pkt. ECTS Przedmioty: Instrument główny, Praca z akompaniатorem, Kameralistyka, Budowa i zasady strojenia i konserwacji instrumentu, Zespoły orkiestrowe, Studia orkiestrowe, Literatura specjalistyczna, Praktyka estradowa, Zagadnienia wykonawcze muzyki barokowej,

		Praktyki wykonawcze muzyki współczesnej, Konsultacje pisemnej pracy magisterskiej
16)	Wymiar, zasady i formy odbywania praktyk zawodowych oraz liczba punktów ECTS przypisana do praktyk (jeżeli praktyki są przewidziane)	60 godzin Czas trwania - 2 semestry Punkty ECTS - 4 Sposób realizacji oraz warunki przystąpienia do realizacji praktyk – zgodnie z Regulaminem praktyk
17)	Warunki ukończenia studiów	Części składowe egzaminu magisterskiego (Regulamin Studiów UMFC): – pokaz lekcji z uczniem szkoły muzycznej II stopnia – recital – samodzielne przygotowanie utworów z zakresu 2 ostatnich lat szkoły muzycznej II stopnia – pisemna praca magisterska – kolokwium

OPIS EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Opis zakładanych efektów uczenia się dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia uwzględnia uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia dla poziomów 7 określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1606 z późn. zm.) oraz charakterystyki drugiego stopnia dla poziomu 7 określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 2218) w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji.		
TABELA ODNIESIENIE EFEKTÓW KIERUNKOWYCH DO EFEKTÓW OBSZAROWYCH		
symbol efektu	Kierunkowe efekty uczenia się	kod składnika opisu
WIEDZA		
Wiedza o realizacji prac artystycznych		
K2_W01	posiada szczegółową znajomość literatury muzycznej, elementów dzieła muzycznego i wzorców budowy formalnej utworów oraz zna repertuar związany z kierunkiem studiów i własną specjalnością	P7S_WG
rozumienie kontekstu dziedzin sztuki		
K2_W02	zna i rozumie linie rozwojowe w historii muzyki i związane z nimi tradycje wykonawcze	P7S_WG
K2_W03	posiada szeroką orientację w obszarze piśmiennictwa dotyczącego kierunku studiów, zarówno w aspekcie historii danej dziedziny lub dyscypliny, jak też jej obecnej kondycji	P7S_WK
K2_W04	posiada wiedzę w zakresie problematyki związanej z technologiami stosowanymi w muzyce oraz w zakresie rozwoju technologicznego związanego z wybraną specjalnością, posiada wiedzę dotyczącą budowy instrumentu, konserwacji, napraw, strojenia itp.	P7S_WG
K2_W05	rozpoznaje, definiuje i świadomie wykorzystuje wzajemne relacje zachodzące pomiędzy teoretycznymi i praktycznymi aspektami studiowania	
K2_W06	zna zasady tworzenia prac artystycznych, zna wzorce leżące u podstaw swobodnej kreacji artystycznej	

K2_W07	posiada gruntowną wiedzę w zakresie współczesnych teorii psychologicznych i pedagogicznych dotyczących wychowania, rozwoju, funkcjonowania społecznego, uczenia się i nauczania oraz różnorodnych uwarunkowań tych procesów w kolejnych etapach edukacyjnych dających kwalifikacje do nauczania w zakresie swej specjalności na wszystkich poziomach edukacji muzycznej	
K2_W08	posiada pogłębioną wiedzę w zakresie etyki zawodowej muzyka i nauczyciela	
UMIEJĘTNOŚCI		
Umiejętności ekspresji artystycznej		
K2_U01	dysponuje pogłębionymi umiejętnościami umożliwiającymi tworzenie, realizowanie i wyrażanie własnych koncepcji artystycznych, świadomie wykorzystuje intuicję, emocjonalność i wyobraźnię	P7S_UW
Umiejętności realizacji prac artystycznych		
K2_U02	posiada gruntowną znajomość i umiejętność interpretowania repertuaru związanego z kierunkiem studiów z wykorzystaniem wiedzy dotyczącej kryteriów stylistycznych wykonywanych utworów	P7S_UW
Umiejętności improwizacyjne		
K2_U03	posiada umiejętność swobodnego kształtowania muzyki w sposób umożliwiający odejście od zapisanego tekstu nutowego	P7S_UW
Umiejętności pracy w zespole		
K2_U04	posiada umiejętność do funkcjonowania w różnych formacjach zespołowych i współdziałania z innymi artystami w różnego typu zespołach oraz w ramach innych wspólnych prac i projektów, także o charakterze multidyscyplinarnym	P7S_UO
K2_U05	jest zdolny do podjęcia pracy w zespołach muzycznych w charakterze lidera	
K2_U06	potrafi dobierać i wykorzystywać dostępne materiały, środki i metody pracy w celu projektowania i efektywnego realizowania działań pedagogicznych i psychologicznych	
Umiejętności warsztatowe		
K2_U07	posiada warsztat techniczny o wysokim stopniu zaawansowania pozwalający na profesjonalną prezentację muzyczną i świadomie rozwiązuje problemy związane z kierunkiem studiów	P7S_UW P7S_UU
K2_U08	wykazuje wysoki stopień zaawansowania w aspekcie samodzielnego doskonalenia warsztatu technicznego, rozwija swoje umiejętności do tworzenia, realizowania i wyrażania własnych koncepcji artystycznych	
umiejętności werbalne		
K2_U09	posiada umiejętność tworzenia rozbudowanych prezentacji w formie słownej i pisemnej, także o charakterze multimedialnym na tematy dotyczące kierunku, jak i szerokiej problematyki z obszaru sztuki, z wykorzystaniem różnych źródeł	P7S_UK
umiejętności w zakresie publicznych prezentacji		
K2_U10	w sposób świadomy interpretuje dzieło artystyczne, potrafi nawiązać kontakt z publicznością	P7S_UK
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
Niezależność		
K2_K01	jest kompetentnym i samodzielnym artystą, zdolnym do świadomego integrowania zdobytej wiedzy w obrębie kierunku oraz w ramach innych działań kulturowych	P7S_UU P7S_KR
K2_K02	rozumie potrzebę doskonalenia własnych umiejętności przez całe życie, oraz inspirowanie innych do podnoszenia swoich kompetencji	
K2_K03	w sposób świadomy i odpowiedzialny przewodniczy różnorodnym działaniom zespołowym	

Uwarunkowania psychologiczne		
K2_K04	posiada umiejętność rozwiązywania problemów natury psychologicznej, adaptowania się do różnorodnych okoliczności występujących w pracy zawodowej	P7S_KK
krytycyzm		
K2_K05	posiada umiejętność krytycznej oceny własnych działań twórczych i pedagogicznych oraz umie poddać takiej ocenie inne przedsięwzięcia z zakresu kultury i innych dziedzin działalności artystycznej i pedagogicznej	P7S_KK
komunikacja społeczna		
K2_K06	wykazuje się umiejętnością efektywnego komunikowania się i funkcjonowania w społeczeństwie w roli artysty muzyka i nauczyciela	P7S_KO P7S_KR
K2_K07	jest gotów do podjęcia refleksji na temat działań artystycznych, społecznych, pedagogicznych i naukowych	

**SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ
W ZAKRESIE
KSZTAŁCENIA PRZYGOTOWUJĄCEGO DO WYKONYWANIA ZAWODU NAUCZYCIELA
REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU STUDIÓW**

A1/A2. Przygotowanie merytoryczne do nauczania pierwszego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych zajęć oraz do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia kolejnych zajęć. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy merytorycznej dotyczącej przedmiotu nauczania lub zajęć są ujęte w programie studiów, w ramach których odbywa się kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela.

B. Przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne

B.1. Psychologia

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- B.1.W1.** podstawowe pojęcia psychologii: procesy poznawcze, spostrzeganie, odbiór i przetwarzanie informacji, mowę i język, myślenie i rozumowanie, uczenie się i pamięć, rolę uwagi, emocje i motywacje w procesach regulacji zachowania, zdolności i uzdolnienia, psychologię różnic indywidualnych - różnice w zakresie inteligencji, temperamentu, osobowości i stylu poznawczego;
- B.1.W2.** proces rozwoju ucznia w okresie dzieciństwa, adolescencji i wczesnej dorosłości: rozwój fizyczny, motoryczny i psychoseksualny, rozwój procesów poznawczych (myślenie, mowa, spostrzeganie, uwaga i pamięć), rozwój społeczno-emocjonalny i moralny, zmiany fizyczne i psychiczne w okresie dojrzewania, rozwój wybranych funkcji psychicznych, normę rozwojową, rozwój i kształtowanie osobowości, rozwój w kontekście wychowania, zaburzenia w rozwoju podstawowych procesów psychicznych, teorie integralnego rozwoju ucznia, dysharmonie i zaburzenia rozwojowe u uczniów, zaburzenia zachowania, zagadnienia: nieśmiałości i nadpobudliwości, szczególnych uzdolnień, zaburzeń funkcjonowania w okresie dorastania, obniżenia nastroju, depresji, krystalizowania się tożsamości, dorosłości, identyfikacji z nowymi rolami społecznymi, a także kształtowania się stylu życia;
- B.1.W3.** teorię spostrzegania społecznego i komunikacji: zachowania społeczne i ich uwarunkowania, sytuację interpersonalną, empatię, zachowania asertywne, agresywne i uległe, postawy, stereotypy, uprzedzenia, stres i radzenie sobie z nim, porozumiewanie się ludzi w instytucjach, reguły współdziałania, procesy komunikowania się, bariery w komunikowaniu się, media i ich wpływ wychowawczy, style komunikowania się uczniów

i nauczyciela, bariery w komunikowaniu się w klasie, różne formy komunikacji-autoprezentację, aktywne słuchanie, efektywne nadawanie, komunikację niewerbalną, porozumiewanie się emocjonalne w klasie, porozumiewanie się w sytuacjach konfliktowych;

- B.1.W4.** proces uczenia się: modele uczenia się, w tym koncepcje klasyczne i współczesne ujęcia w oparciu o wyniki badań neuropsychologicznych, metody i techniki uczenia się z uwzględnieniem rozwijania metapoznania, trudności w uczeniu się, ich przyczyny i strategie ich przezwyciężania, metody i techniki identyfikacji oraz wspomagania rozwoju uzdolnień i zainteresowań, bariery i trudności w procesie komunikowania się, techniki i metody usprawniania komunikacji z uczniem oraz między uczniami;
- B.1.W5.** zagadnienia autorefleksji i samorozwoju: zasoby własne w pracy nauczyciela - identyfikacja i rozwój, indywidualne strategie radzenia sobie z trudnościami, stres i nauczycielskie wypalenie zawodowe.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- B.1.U1.** obserwować procesy rozwojowe uczniów;
- B.1.U2.** obserwować zachowania społeczne i ich uwarunkowania;
- B.1.U3.** skutecznie i świadomie komunikować się;
- B.1.U4.** porozumieć się w sytuacji konfliktowej;
- B.1.U5.** rozpoznawać bariery i trudności uczniów w procesie uczenia się;
- B.1.U6.** identyfikować potrzeby uczniów w rozwoju uzdolnień i zainteresowań;
- B.1.U7.** radzić sobie ze stresem i stosować strategie radzenia sobie z trudnościami;
- B.1.U8.** zaplanować działania na rzecz rozwoju zawodowego na podstawie świadomej autorefleksji i informacji zwrotnej od innych osób.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- B.1.K1.** autorefleksji nad własnym rozwojem zawodowym;
- B.1.K2.** wykorzystania zdobytej wiedzy psychologicznej do analizy zdarzeń pedagogicznych.

B.2. Pedagogika

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- B.2.W1.** system oświaty: organizację i funkcjonowanie systemu oświaty, podstawowe zagadnienia prawa oświatowego, krajowe i międzynarodowe regulacje dotyczące praw człowieka, dziecka, ucznia oraz osób z niepełnosprawnościami, znaczenie pozycji szkoły jako instytucji edukacyjnej, funkcje i cele edukacji szkolnej, modele współczesnej szkoły, pojęcie ukrytego programu szkoły, alternatywne formy edukacji, zagadnienie prawa wewnątrzszkolnego, podstawę programową w kontekście programu nauczania oraz działania wychowawczo-profilaktyczne, tematykę oceny jakości działalności szkoły lub placówki systemu oświaty;
- B.2.W2.** rolę nauczyciela i koncepcje pracy nauczyciela: etykę zawodową nauczyciela, nauczycielską pragmatykę zawodową - prawa i obowiązki nauczycieli, zasady odpowiedzialności prawnej opiekuna, nauczyciela, wychowawcy i za bezpieczeństwo oraz ochronę zdrowia uczniów, tematykę oceny jakości pracy nauczyciela, zasady projektowania ścieżki własnego rozwoju zawodowego, rolę początkującego nauczyciela w szkolnej rzeczywistości, uwarunkowania sukcesu w pracy nauczyciela oraz choroby związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela;
- B.2.W3.** wychowanie w kontekście rozwoju: ontologiczne, aksjologiczne i antropologiczne podstawy wychowania; istotę i funkcje wychowania oraz proces wychowania, jego strukturę, właściwości i dynamikę; pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkole - regulacje prawne, formy i zasady udzielania wsparcia w placówkach systemu oświaty, a także znaczenie współpracy rodziny ucznia i szkoły oraz szkoły ze środowiskiem pozaszkolnym;

- B.2.W4.** zasady pracy opiekuńczo-wychowawczej nauczyciela: obowiązki nauczyciela jako wychowawcy klasy, metodykę pracy wychowawczej, program pracy wychowawczej, style kierowania klasą, ład i dyscyplinę, poszanowanie godności dziecka, ucznia lub wychowanka, różnicowanie, indywidualizację i personalizację pracy z uczniami, funkcjonowanie klasy szkolnej jako grupy społecznej, procesy społeczne w klasie, rozwiązywanie konfliktów w klasie lub grupie wychowawczej, animowanie życia społeczno-kulturalnego klasy, wspieranie samorządności i autonomii uczniów, rozwijanie u dzieci, uczniów lub wychowanków kompetencji komunikacyjnych i umiejętności społecznych niezbędnych do nawiązywania poprawnych relacji; pojęcia integracji i inkluzji; sytuację dziecka z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną w szkole ogólnodostępnej, problemy dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i ich funkcjonowanie, problemy dzieci zaniedbanych i pozbawionych opieki oraz szkolną sytuację dzieci z doświadczeniem migracyjnym; problematykę dziecka w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej; zagrożenia dzieci i młodzieży: zjawiska agresji i przemocy, w tym agresji elektronicznej oraz uzależnień, w tym od środków psychoaktywnych i komputera, a także zagadnienia związane z grupami nieformalnymi, podkulturami młodzieżowymi i sektami;
- B.2.W5.** sytuację uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: specjalne potrzeby edukacyjne uczniów i ich uwarunkowania (zakres diagnozy funkcjonalnej, metody i narzędzia stosowane w diagnozie), konieczność dostosowywania procesu kształcenia do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów (projektowanie wsparcia, konstruowanie indywidualnych programów) oraz tematykę oceny skuteczności wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- B.2.W6.** zasady pracy z uczniem z trudnościami w uczeniu się; przyczyny i przejawy trudności w uczeniu się, zapobieganie trudnościom w uczeniu się i ich wczesne wykrywanie, specyficzne trudności w uczeniu się – dysleksja, dysgrafia, dysortografia i dyskalkulia oraz trudności w uczeniu się wynikające z dysfunkcji sfery percepcyjno-motorycznej oraz zaburzeń rozwoju zdolności, w tym językowych i arytmetycznych, i sposoby ich przezwyciężania; zasady dokonywania diagnozy nauczycielskiej i techniki diagnostyczne w pedagogice;
- B.2.W7.** doradztwo zawodowe: wspomaganie ucznia w projektowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej, metody i techniki określania potencjału ucznia oraz potrzebę przygotowania uczniów do uczenia się przez całe życie.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- B.2.U1.** wybrać program nauczania zgodny z wymaganiami podstawy programowej i dostosować go do potrzeb edukacyjnych uczniów;
- B.2.U2.** zaprojektować ścieżkę własnego rozwoju zawodowego;
- B.2.U3.** formułować oceny etyczne związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela;
- B.2.U4.** nawiązywać współpracę z nauczycielami oraz ze środowiskiem pozaszkolnym;
- B.2.U5.** rozpoznawać sytuację zagrożeń i uzależnień uczniów;
- B.2.U6.** zdiagnozować potrzeby edukacyjne ucznia i zaprojektować dla niego odpowiednie wsparcie;
- B.2.U7.** określić przybliżony potencjał ucznia i doradzić mu ścieżkę rozwoju.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- B.2.K1.** okazywania empatii uczniom oraz zapewniania im wsparcia i pomocy;
- B.2.K2.** profesjonalnego rozwiązywania konfliktów w klasie szkolnej lub grupie wychowawczej;
- B.2.K3.** samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej;
- B.2.K4.** współpracy z nauczycielami i specjalistami w celu doskonalenia swojego warsztatu pracy.

B.3. Praktyki zawodowe (w UMFC ogólnopedagogiczne)

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- B.3.W1.** zadania charakterystyczne dla szkoły lub placówki systemu oświaty oraz środowisko, w jakim one działają;

- B.3.W2.** organizację, statut i plan pracy szkoły, program wychowawczo-profilaktyczny oraz program realizacji doradztwa zawodowego;
- B.3.W3.** zasady zapewniania bezpieczeństwa uczniom w szkole i poza nią.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- B.3.U1.** wyciągać wnioski z obserwacji pracy wychowawcy klasy, jego interakcji z uczniami oraz sposobu,
w jaki planuje i przeprowadza zajęcia wychowawcze;
- B.3.U2.** wyciągać wnioski z obserwacji sposobu integracji działań opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych przez nauczycieli przedmiotów;
- B.3.U3.** wyciągać wnioski, w miarę możliwości, z bezpośredniej obserwacji pracy rady pedagogicznej i zespołu wychowawców klas;
- B.3.U4.** wyciągać wnioski z bezpośredniej obserwacji pozalekcyjnych działań opiekuńczo-wychowawczych nauczycieli, w tym podczas dyżurów na przerwach międzylekcyjnych i zorganizowanych wyjść grup uczniowskich;
- B.3.U5.** zaplanować i przeprowadzić zajęcia wychowawcze pod nadzorem opiekuna praktyk zawodowych;
- B.3.U6.** analizować, przy pomocy opiekuna praktyk zawodowych oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, sytuacje i zdarzenia pedagogiczne zaobserwowane lub doświadczane w czasie praktyk.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- B.3.K1.** skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i z nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy.

C. Podstawy dydaktyki i emisja głosu

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- C.W1.** usytuowanie dydaktyki w zakresie pedagogiki, a także przedmiot i zadania współczesnej dydaktyki oraz relację dydaktyki ogólnej do dydaktyk szczegółowych;
- C.W2.** zagadnienie klasy szkolnej jako środowiska edukacyjnego: style kierowania klasą, problem ładu i dyscypliny, procesy społeczne w klasie, integrację klasy szkolnej, tworzenie środowiska sprzyjającego postępom w nauce oraz sposób nauczania w klasie zróżnicowanej pod względem poznawczym, kulturowym, statusu społecznego lub materialnego;
- C.W3.** współczesne koncepcje nauczania i cele kształcenia – źródła, sposoby ich formułowania oraz ich rodzaje; zasady dydaktyki, metody nauczania, treści nauczania i organizację procesu kształcenia oraz pracy uczniów;
- C.W4.** zagadnienie lekcji jako jednostki dydaktycznej oraz jej budowę, modele lekcji i sztukę prowadzenia lekcji, a także style i techniki pracy z uczniami; interakcje w klasie; środki dydaktyczne;
- C.W5.** konieczność projektowania działań edukacyjnych dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb i możliwości uczniów, w szczególności możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się, a także potrzebę i sposoby wyrównywania szans edukacyjnych, znaczenie odkrywania oraz rozwijania predyspozycji i uzdolnień oraz zagadnienia związane z przygotowaniem uczniów do udziału w konkursach i olimpiadach przedmiotowych; autonomię dydaktyczną nauczyciela;
- C.W6.** sposoby i znaczenie oceniania osiągnięć szkolnych uczniów: ocenianie kształtujące w kontekście efektywności nauczania, wewnątrzszkolny system oceniania, rodzaje i sposoby przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych; tematykę oceny efektywności dydaktycznej nauczyciela i jakości działalności szkoły oraz edukacyjną wartość dodaną;
- C.W7.** znaczenie języka jako narzędzia pracy nauczyciela: problematykę pracy z uczniami z ograniczoną znajomością języka polskiego lub zaburzeniami komunikacji językowej,

metody porozumiewania się w celach dydaktycznych – sztukę wykładania i zadawania pytań, sposoby zwiększania aktywności komunikacyjnej uczniów, praktyczne aspekty wystąpień publicznych – poprawność językową, etykę języka, etykietę korespondencji tradycyjnej i elektronicznej oraz zagadnienia związane z emisją głosu – budowę, działanie i ochronę narządu mowy i zasady emisji głosu.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- C.U1.** zidentyfikować potrzeby dostosowania metod pracy do klasy zróżnicowanej pod względem poznawczym, kulturowym, statusu społecznego lub materialnego;
- C.U2.** zaprojektować działania służące integracji klasy szkolnej;
- C.U3.** dobierać metody nauczania do nauczanych treści i zorganizować pracę uczniów;
- C.U4.** wybrać model lekcji i zaprojektować jej strukturę;
- C.U5.** zaplanować pracę z uczniem zdolnym, przygotowującą go do udziału w konkursie przedmiotowym lub współzawodnictwie sportowym;
- C.U6.** dokonać oceny pracy ucznia i zaprezentować ją w formie oceny kształtującej;
- C.U7.** posługiwać się zgodnie z zasadami aparatem emisji głosu;
- C.U8.** poprawnie posługiwać się językiem polskim.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- C.K1.** twórczego poszukiwania najlepszych rozwiązań dydaktycznych sprzyjających postępom uczniów;
- C.K2.** skutecznego korygowania swoich błędów językowych i doskonalenia aparatu emisji głosu.

D/E. Przygotowanie dydaktyczne do nauczania pierwszego lub kolejnego przedmiotu lub prowadzenia pierwszych lub kolejnych zajęć

D.1/E.1. Dydaktyka przedmiotu nauczania lub zajęć

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- D.1/E.1.W1.** miejsce danego przedmiotu lub rodzaju zajęć w ramowych planach nauczania na poszczególnych etapach edukacyjnych;
- D.1/E.1.W2.** podstawę programową danego przedmiotu, cele kształcenia i treści nauczania przedmiotu lub prowadzonych zajęć na poszczególnych etapach edukacyjnych, przedmiot lub rodzaj zajęć w kontekście wcześniejszego i dalszego kształcenia, strukturę wiedzy w zakresie przedmiotu nauczania lub prowadzonych zajęć oraz kompetencje kluczowe i ich kształtowanie w ramach nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć;
- D.1/E.1.W3.** integrację wewnątrz- i międzyprzedmiotową; zagadnienia związane z programem nauczania – tworzenie i modyfikację, analizę, ocenę, dobór i zatwierdzanie oraz zasady projektowania procesu kształcenia oraz rozkładu materiału;
- D.1/E.1.W4.** kompetencje merytoryczne, dydaktyczne i wychowawcze nauczyciela, w tym potrzebę zawodowego rozwoju, także z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz dostosowywania sposobu komunikowania się do poziomu rozwoju uczniów i stymulowania aktywności poznawczej uczniów, w tym kreowania sytuacji dydaktycznych; znaczenie autorytetu nauczyciela oraz zasady interakcji ucznia i nauczyciela w toku lekcji; moderowanie interakcji między uczniami; rolę nauczyciela jako popularyzatora wiedzy oraz znaczenie współpracy nauczyciela w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym;
- D.1/E.1.W5.** konwencjonalne i niekonwencjonalne metody nauczania, w tym metody aktywizujące i metodę projektów, proces uczenia się przez działanie, odkrywanie lub dociekanie naukowe oraz pracę badawczą ucznia, a także zasady doboru metod nauczania typowych dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć;
- D.1/E.1.W6.** metodykę realizacji poszczególnych treści kształcenia w obrębie przedmiotu lub zajęć – rozwiązania merytoryczne i metodyczne, dobre praktyki, dostosowanie oddziaływań do potrzeb i możliwości uczniów lub grup uczniowskich o różnym potencjale i stylu uczenia

- się, typowe dla przedmiotu lub rodzaju zajęć błędy uczniowskie, ich rolę i sposoby wykorzystania w procesie dydaktycznym;
- D.1/E.1.W7.** organizację pracy w klasie szkolnej i grupach: potrzebę indywidualizacji nauczania, zagadnienie nauczania interdyscyplinarnego, formy pracy specyficzne dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć: wycieczki, zajęcia terenowe i laboratoryjne, doświadczenia i konkursy oraz zagadnienia związane z pracą domową;
- D.1/E.1.W8.** sposoby organizowania przestrzeni klasy szkolnej, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego: środki dydaktyczne (podręczniki i pakiety edukacyjne), pomoce dydaktyczne – dobór i wykorzystanie zasobów edukacyjnych, w tym elektronicznych i obcojęzycznych, edukacyjne zastosowania mediów i technologii informacyjno-komunikacyjnej; myślenie komputacyjne w rozwiązywaniu problemów w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć; potrzebę wyszukiwania, adaptacji i tworzenia elektronicznych zasobów edukacyjnych i projektowania multimediów;
- D.1/E.1.W9.** metody kształcenia w odniesieniu do nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, a także znaczenie kształtowania postawy odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej;
- D.1/E.1.W10.** rolę diagnozy, kontroli i oceniania w pracy dydaktycznej; ocenianie i jego rodzaje: ocenianie bieżące, semestralne i roczne, ocenianie wewnętrzne i zewnętrzne; funkcje oceny;
- D.1/E.1.W11.** egzaminy kończące etap edukacyjny i sposoby konstruowania testów, sprawdzianów oraz innych narzędzi przydatnych w procesie oceniania uczniów w ramach nauczanego przedmiotu;
- D.1/E.1.W12.** diagnozę wstępną grupy uczniowskiej i każdego ucznia w kontekście nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz sposoby wspomagania rozwoju poznawczego uczniów; potrzebę kształtowania pojęć, postaw, umiejętności praktycznych, w tym rozwiązywania problemów, i wykorzystywania wiedzy; metody i techniki skutecznego uczenia się; metody strukturyzacji wiedzy oraz konieczność powtarzania i utrwalania wiedzy i umiejętności;
- D.1/E.1.W13.** znaczenie rozwijania umiejętności osobistych i społeczno-emocjonalnych uczniów: potrzebę kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów oraz budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów, a także kształtowania kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych;
- D.1/E.1.W14.** warsztat pracy nauczyciela; właściwe wykorzystanie czasu lekcji przez ucznia i nauczyciela; zagadnienia związane ze sprawdzaniem i ocenianiem jakości kształcenia oraz jej ewaluacją, a także z koniecznością analizy i oceny własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej;
- D.1/E.1.W15.** potrzebę kształtowania u ucznia pozytywnego stosunku do nauki, rozwijania ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej, logicznego i krytycznego myślenia, kształtowania motywacji do uczenia się danego przedmiotu i nawyków systematycznego uczenia się, korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z Internetu, oraz przygotowania ucznia do uczenia się przez całe życie przez stymulowanie go do samodzielnej pracy

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- D.1/E.1.U1.** identyfikować typowe zadania szkolne z celami kształcenia, w szczególności z wymaganiami ogólnymi podstawy programowej, oraz z kompetencjami kluczowymi;
- D.1/E.1.U2.** przeanalizować rozkład materiału;
- D.1/E.1.U3.** identyfikować powiązania treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć z innymi treściami nauczania;
- D.1/E.1.U4.** dostosować sposób komunikacji do poziomu rozwojowego uczniów;
- D.1/E.1.U5.** kreować sytuacje dydaktyczne służące aktywności i rozwojowi zainteresowań uczniów oraz popularyzacji wiedzy;
- D.1/E.1.U6.** podejmować skuteczną współpracę w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym;

- D.1/E.1.U7.** dobierać metody pracy klasy oraz środki dydaktyczne, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, aktywizujące uczniów i uwzględniające ich zróżnicowane potrzeby edukacyjne;
- D.1/E.1.U8.** merytorycznie, profesjonalnie i rzetelnie oceniać pracę uczniów wykonywaną w klasie i w domu;
- D.1/E.1.U9.** skonstruować sprawdzian służący ocenie danych umiejętności uczniów;
- D.1/E.1.U10.** rozpoznać typowe dla nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć błędy uczniowskie i wykorzystać je w procesie dydaktycznym;
- D.1/E.1.U11.** przeprowadzić wstępną diagnozę umiejętności ucznia.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- D.1/E.1.K1.** adaptowania metod pracy do potrzeb i różnych stylów uczenia się uczniów;
- D.1/E.1.K2.** popularyzowania wiedzy wśród uczniów i w środowisku szkolnym oraz pozaszkolnym;
- D.1/E.1.K3.** zachęcania uczniów do podejmowania prób badawczych oraz systematycznej aktywności fizycznej;
- D.1/E.1.K4.** promowania odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej;
- D.1/E.1.K5.** kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów;
- D.1/E.1.K6.** budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów oraz kształtowania ich kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych;
- D.1/E.1.K7.** rozwijania u uczniów ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej oraz logicznego i krytycznego myślenia;
- D.1/E.1.K8.** kształtowania nawyku systematycznego uczenia się i korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z Internetu;
- D.1/E.1.K9.** stymulowania uczniów do uczenia się przez całe życie przez samodzielną pracę.

D.2/E.2. Praktyki zawodowe

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- D.2/E.2.W1.** zadania dydaktyczne realizowane przez szkołę lub placówkę systemu oświaty;
- D.2/E.2.W2.** sposób funkcjonowania oraz organizację pracy dydaktycznej szkoły lub placówki systemu oświaty;
- D.2/E.2.W3.** rodzaje dokumentacji działalności dydaktycznej prowadzonej w szkole lub placówce systemu oświaty.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- D.2/E.2.U1.** wyciągnąć wnioski z obserwacji pracy dydaktycznej nauczyciela, jego interakcji z uczniami oraz sposobu planowania i przeprowadzania zajęć dydaktycznych; aktywnie obserwować stosowane przez nauczyciela metody i formy pracy oraz wykorzystywane pomoce dydaktyczne, a także sposoby oceniania uczniów oraz zadawania i sprawdzania pracy domowej;
- D.2/E.2.U2.** zaplanować i przeprowadzić pod nadzorem opiekuna praktyk zawodowych serię lekcji lub zajęć;
- D.2/E.2.U3.** analizować, przy pomocy opiekuna praktyk zawodowych oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, sytuacje i zdarzenia pedagogiczne zaobserwowane lub doświadczane w czasie praktyk.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- D.2/E.2.K1.** skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy dydaktycznej oraz rozwijania umiejętności wychowawczych.

STUDIA DRUGIEGO STOPNIA - HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU STUDIÓW - OBOWIĄZUJE I ROK STUDIÓW

kierunek studiów: INSTRUMENTALISTYKA

studia drugiego stopnia, stacjonarne - 2 lata (4 semestry)

specjalność: pedagogika instrumentalna - gra na: skrzypcach, altówce, wiolonczeli, kontrabasie, flecie, oboju, fagocie, klawescie, trąbce, puzonie, rogu, tubie, perkusji

obowiązuje od roku akademickiego 2025/2026

lp.	status zajęć	Nazwa zajęć	kod efektu uczenia się wg opisu programu / wg standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela	Formy zaliczeń obowiązujące po semestrze			Liczba godzin zajęć					Rozkład godzin zajęć (semestr=15 tygodni) i punkcja ECTS								rodzaj zajęć		
				zaliczenie	kolokwium	egzamin	liczba godzin	punkty ECTS	Forma zajęć					rok I		rok II						
									wykład	warsztaty / seminarium	ćwiczenia / lektorat	Praktyki	I semestr	II semestr	III semestr	IV semestr						
							godz.	ECTS	godz.	ECTS	godz.	ECTS	godz.	ECTS	godz.	ECTS						
41 GRUPA ZAJĘĆ GŁÓWNYCH																						
1		instrument główny - instrumenty smyczkowe instrument główny - instrumenty dęte instrument główny - perkusja	W1,8 - U2,7,10 - K1 W1,2,8 - U2,6,7 - K1,7 W1,2,8 - U2,6 - K1,7	4		1-3	120	41	120				30	7	30	7	30	9	30	18	Ind.	
29 GRUPA ZAJĘĆ KIERUNKOWYCH / SPECJALNOŚCIOWYCH																						
2		praca z akompaniатorem	W1 - U1,2 - K2	1-4			60	4			60		15	1	15	1	15	1	15	1	Ind.	
3	ob.	kameralistyka - instrumenty smyczkowe * kameralistyka - instrumenty dęte * kameralistyka - perkusja *	W1,2 - U2,4,5,7 U4,5 - K3 W1 - U1,4,8 - K1		1	2	60	6	60				30	3	30	3					Gr.	
4		budowa i zasady strojenia i konserwacji instrumentów smyczkowych**** budowa i zasady strojenia i konserwacji instrumentów dętych budowa i zasady strojenia i konserwacji instrumentów perkusyjnych	W3,4 - U6- K6 W3,4 - U6 - K2 W2,3 - U1,8 - K5	3			15	1	15							15	1				Gr.	
5		zespoły orkiestrowe	U4,5 - K1,3	1-2			120	6		120			60	3	60	3					Gr.	
6		studia orkiestrowe - instrumenty smyczkowe studia orkiestrowe - instrumenty dęte studia orkiestrowe - perkusja	W1 - U2,4,7 - K,6 W1 - U4,5 - K1 W1,3,6 - U4,5 - K1		1	2	30	4			30		15	2	15	2					Gr.	
7		literatura specjalistyczna - skrzypce/altówka literatura specjalistyczna - wiolonczela literatura specjalistyczna - kontrabas literatura specjalistyczna - instrumenty dęte literatura specjalistyczna - perkusja	W1,2 - U1 - K1 W1 - U2,5,6 - K4 W1 - U2,6 - K4 W1 - U2 - K5,7 W2,4 - U1,2,9 - K1,2,4	1		2	30	4	30				15	2	15	2					Gr.	
8		praktyka estradowa	W5,6 - U1,2,3,7,8,10	1-4			0	4						1		1		1		1	Ind./ Gr	
37 GRUPA ZAJĘĆ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO																						
9		zagadnienia wykonawcze muzyki barokowej	W1,2,3 - U2 - K2			3	15	2	15								15	2			Gr.	
10		praktyki wykonawcze muzyki współczesnej	W1,3 - U2,4,6 - K1		4		15	2	15										15	2	Gr.	
11	ob.	konsultacje pisemnej pracy magisterskiej	W1,3,8 - U9 - K7	3			7,5	6		7,5							7,5	6			Ind.	
12	ob.	konwersatorium języka angielskiego / niemieckiego / francuskiego**		1-2		2	60	4			60		30	2	30	2					Gr.	
13	ob.	przedmiot fakultatywny***		Zgodnie z Katalogiem Przedmiotów Fakultatywnych			0	23						5		4		8		6	Gr.	
6 GRUPA ZAJĘĆ HUMANISTYCZNYCH LUB Z ZAKRESU NAUK SPOŁECZNYCH																						
14	ob.	przedmiot humanistyczny lub z zakresu nauk społecznych**		1		2	60	4	60				30	2	30	2					Gr.	
15		podstawy prawa autorskiego**		4			15	2	15										15	2	Gr.	
7 GRUPA ZAJĘĆ PEDAGOGICZNYCH																						
16		metodyka nauczania gry na instrumencie	D.1.W1,2,4,9,10-15 - D.1.U1,3-11 - D.1.K1,3-7,9		2	3	45	3	45				30	2	15	1					Gr.	
17		praktyki zawodowe	D.2.W1,2,3 - U1,2,3 - K1	2-3			60	4				60			30	2	30	2			Ind.	
							Razem	712,5	120	375	127,5	150	60	255	30	270	30	112,5	30	75	30	

* obowiązkowa realizacja jednego zespołu kameralnego

** zajęcia prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

*** forma zaliczenia fakultetu zgodna z formą zaliczenia wybranego przedmiotu

**** przedmiot realizowany razem z instrumentem gładra

ob. przedmiot do wyboru lub wybór sposobu realizacji w ramach przedmiotu obowiązkowego

GRUPA ZAJĘĆ GŁÓWNYCH
GRUPA ZAJĘĆ KIERUNKOWYCH / SPECJALNOŚCIOWYCH
GRUPA ZAJĘĆ KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO
GRUPA ZAJĘĆ HUMANISTYCZNYCH LUB Z ZAKRESU NAUK SPOŁECZNYCH
GRUPA ZAJĘĆ PEDAGOGICZNYCH

ECTS	ECTS
41	ob. 0
29	ob. 6
37	ob. 33
6	ob. 4
7	ob. 0
ECTS	ob. 43

TREŚCI PROGRAMOWE

1.1 Instrument główny - skrzypce	1. Doskonalenie techniki gry na skrzypcach, pogłębienie umiejętności w zakresie różnorodnych technik wykonawczych (artykulacja, brzmienie, barwa, technika prawej i lewej ręki) koniecznych do realizacji dzieł w różnych stylach - od baroku po muzykę współczesną, w oparciu o dostępne publikacje i opracowania metodyczne. 2. Przygotowanie do występów publicznych, poprzez realizowanie obowiązkowych i nadobowiązkowych praktyk estradowych. 3. Pogłębianie umiejętności samodzielnego odczytywania i budowania formy dzieła muzycznego. 4. Pogłębienie umiejętności samodzielnego opracowania tekstu muzycznego pod względem wykonawczym - technicznym oraz interpretacyjnym - artystycznym na poziomie pozwalającym na publiczne występy solowe i kameralne. 5. Przygotowanie warsztatu wykonawczego umożliwiającego podjęcie pracy w zespole orkiestrowym. 6. Umiejętność analizy zagadnień interpretacyjnych i wykonawczych w opracowywanych utworach i racjonalnego rozwiązywania zawartych w nich problemów w kontekście przyszłej samodzielnej pracy w charakterze instrumentalisty, a także nauczyciela skrzypiec w szkolnictwie muzycznym II stopnia. 7. Zdobycie wiedzy i umiejętności pozwalającej na podjęcie nauki na studiach III stopnia (doktoranckich). 8. Rozszerzenie repertuaru; zalecane opanowanie przynajmniej jednego wielkiego koncertu romantycznego (Czajkowski, Brahms, Sibelius itp.) oraz jednej z 3 fug z Sonat na skrzypce solo J. S. Bacha lub Ciacciony z Partity d-moll. Treści programowe wzajemnie się przenikają, a większość z nich jest obecna na każdym etapie kształcenia; Treści programowe są realizowane z uwzględnieniem przyszłej pracy pedagogicznej studenta w szkolnictwie muzycznym I i II.
1.2 Instrument główny - altówka	1. Doskonalenie techniki gry; poznanie i opanowanie szerokiego zakresu literatury przedmiotu z uwzględnieniem najnowszych kompozycji; doskonalenie umiejętności samodzielnego opracowywania i interpretacji utworów o zaawansowanym stopniu trudności. 2. Kształtowanie wrażliwości na barwę dźwięku, sposób prowadzenia frazy, umiejętność odpowiedniego doboru środków wyrazu. 3. Kształtowanie umiejętności świadomego doboru repertuaru oraz nabywanie doświadczeń estradowych; wykorzystanie znajomości fizjologii gry i psychologii muzyki do opanowania tremy. 4. Rozwijanie umiejętności współpracy z akompaniatorem, w zespole kameralnym i orkiestrze symfonicznej. Treści programowe wzajemnie się przenikają, a większość z nich jest obecna na każdym etapie kształcenia. Treści programowe są realizowane z uwzględnieniem przyszłej pracy pedagogicznej studenta w szkolnictwie muzycznym I i II stopnia.
1.3 Instrument główny - wiolonczela	1. Doskonalenie techniki gry na wiolonczeli, pogłębienie umiejętności w zakresie różnorodnych technik wykonawczych (artykulacja, brzmienie, barwa, technika prawej i lewej ręki) koniecznych do realizacji dzieł w różnych stylach - od baroku po muzykę współczesną, w oparciu o dostępne publikacje i opracowania metodyczne.

	- Przygotowanie do występów publicznych, poprzez realizowanie obowiązkowych i nadobowiązkowych praktyk estradowych. - Pogłębianie umiejętności samodzielnego odczytywania i budowania formy dzieła muzycznego. - Pogłębienie umiejętności samodzielnego opracowania tekstu muzycznego pod względem wykonawczym – technicznym oraz interpretacyjnym – artystycznym na poziomie pozwalającym na publiczne występy solowe i kameralne. - Przygotowanie warsztatu wykonawczego umożliwiającego podjęcie pracy w zespole orkiestrowym. - Umiejętność analizy zagadnień interpretacyjnych i wykonawczych w opracowywanych utworach i racjonalnego rozwiązywania zawartych w nich problemów w kontekście przyszłej samodzielnej pracy w charakterze instrumentalisty, a także nauczyciela wiolonczeli w szkolnictwie muzycznym II stopnia. - Zdobycie wiedzy i umiejętności pozwalającej na podjęcie nauki na studiach III stopnia (doktoranckich). - Rozszerzenie repertuaru; zalecane opanowanie przynajmniej jednego wielkiego koncertu romantycznego (Dworzak, Schumann, Elgar itp.) oraz jednego z preludiów z IV, V lub VI Suity na wiolonczelę solo J. S. Bacha). Treści programowe wzajemnie się przenikają, a większość z nich jest obecna na każdym etapie kształcenia. Treści programowe są realizowane z uwzględnieniem przyszłej pracy pedagogicznej studenta w szkolnictwie muzycznym I i II st.
1.4 Instrument główny - kontrabas	- Doskonalenie techniki gry na kontrabasie, pogłębienie umiejętności w zakresie różnorodnych technik wykonawczych (artykulacja, brzmienie, barwa, technika prawej i lewej ręki) koniecznych do realizacji dzieł w różnych stylach – od baroku po muzykę współczesną, w oparciu o dostępne publikacje i opracowania metodyczne. - Przygotowanie do występów publicznych, poprzez realizowanie obowiązkowych i nadobowiązkowych praktyk estradowych. - Pogłębianie umiejętności samodzielnego odczytywania i budowania formy dzieła muzycznego. - Pogłębienie umiejętności samodzielnego opracowania tekstu muzycznego pod względem wykonawczym – technicznym oraz interpretacyjnym – artystycznym na poziomie pozwalającym na publiczne występy solowe i kameralne. - Przygotowanie warsztatu wykonawczego umożliwiającego podjęcie pracy w zespole orkiestrowym. - Umiejętność analizy zagadnień interpretacyjnych i wykonawczych w opracowywanych utworach i racjonalnego rozwiązywania zawartych w nich problemów w kontekście przyszłej samodzielnej pracy w charakterze instrumentalisty, a także nauczyciela kontrabas w szkolnictwie muzycznym II stopnia. - Zdobycie wiedzy i umiejętności pozwalającej na podjęcie nauki na studiach III stopnia (doktoranckich). Rozszerzenie repertuaru. Opracowanie i opanowanie repertuaru o charakterze konkursowym: etiud, kaprysów, sonat, koncertów, miniatur, dzieł na kontrabas solo J. S. Bacha i H. Fryby. Treści programowe wzajemnie się przenikają, a większość z nich jest obecna na każdym etapie kształcenia. Treści programowe są realizowane z uwzględnieniem przyszłej pracy pedagogicznej studenta w szkolnictwie muzycznym I i II.

1.5 Instrumenty główne dęte - flet, obój, fagot, klarnet, trąbka, puzon, róg, tuba	1. Doskonalenie techniki gry; poznanie i opanowanie szerokiego zakresu literatury przedmiotu z uwzględnieniem najnowszych kompozycji. 2. Doskonalenie umiejętności samodzielnego opracowania i interpretacji utworów o zaawansowanym stopniu trudności, także w odniesieniu do przyszłej pracy pedagogicznej w szkolnictwie muzycznym I i II stopnia. 3. Kształtowanie wrażliwości na barwę dźwięku, sposób prowadzenia frazy, odpowiedni dobór środków wyrazu. 4. Kształtowanie umiejętności świadomego doboru repertuaru oraz nabywanie doświadczeń estradowych; wykorzystanie znajomości fizjologii gry i psychologii muzyki do opanowania tremy. 5. Rozwijanie umiejętności współpracy z akompaniatorem, w zespole kameralnym i orkiestrze symfonicznej. Treści programowe wzajemnie się przenikają, a większość z nich jest obecna na każdym etapie kształcenia. Treści programowe realizowane są w odniesieniu do przyszłej pracy pedagogicznej.
1.6 Instrument główny - perkusja	1. Pogłębienie wiedzy o rudymencie, ich odmianach i zastosowanie najnowszych technik dźwiękowo - wizualnych w grze na werblu. 2. Rozbudowa repertuaru o utwory współczesne bazujące na najnowszych aspektach gry, z teatrem instrumentalnym włącznie. 3. Poznanie utworów na kotły E. Cartera oraz umiejętność stosowania zawartych w nich efektów dźwiękowych . Opanowanie zmian i zależności czasowych w zapisie nutowym. 4. Kontynuacja pracy nad strojem oraz jego zmianami w oparciu o repertuar współczesny. 5. Pogłębienie wiedzy na temat pedalizacji i związanych z nią technik wykonawczych oraz zwiększanie swobody w stosowaniu tłumienia pałkami i dłońmi. 6. Praca nad utworami z różnych epok z zastosowaniem współczesnych technik wykonawczych. 7. Rozbudowanie repertuaru oraz pogłębianie możliwości wykonawczych. 8. Poznanie koncertów na marimbę. 9. Odkrywanie możliwości adaptowania utworów napisanych na inne instrumenty do repertuaru ksylofonowego. 10. Pogłębienie wiedzy na temat instalacji instrumentów w realizacji utworów multiperkusyjnych. Treści programowe wzajemnie się przenikają, a większość z nich jest obecna na każdym etapie kształcenia oraz są realizowane z uwzględnieniem przyszłej pracy pedagogicznej studenta w szkolnictwie muzycznym I i II stopnia.
2. Praca z akompaniatorem	1. Prawidłowe odczytanie tekstu muzycznego. 2. Pełne zrozumienie konstrukcji i formy dzieł. 3. Wspólna interpretacja i prezentacja utworów.
3.1 Kameralistyka - instrumenty smyczkowe	1. Pogłębienie umiejętności gry w zespole kameralnym. 2. Pogłębienie wrażliwości na homogeniczne brzmienie kilku instrumentów. 3. Zdobywanie umiejętności świadomego, racjonalnego rozwiązywania problemów związanych z wykonawstwem dzieł kameralnych, również w kontekście przyszłej pracy pedagogicznej studenta. 4. Poszerzenie umiejętności interpretacji utworów kameralnych z różnych epok. 5. Umiejętność samodzielnego świadomego odczytywania i budowania formy wykonywanych dzieł. 6. Pogłębienie umiejętności samodzielnej pracy nad dziełem (opracowania tekstu muzycznego pod względem wykonawczym - technicznym oraz

	interpretacyjnym - artystycznym), także w kontekście przyszłej pracy pedagogicznej. 7. Doskonalenie umiejętności profesjonalnych występów publicznych - realizowanie obowiązkowych praktyk estradowych.
3.2 Kameralistyka - instrumenty dęte	1. Kształcenie i rozwijanie uniwersalnych umiejętności instrumentalnych. 2. Rozwijanie wrażliwości ogólnomuzycznej. 3. Doskonalenie praktycznych umiejętności instrumentalnych w partnerstwie artystycznym, poszerzanie znajomości repertuaru kameralnego.
3.3 Kameralistyka - perkusja	1. Kształcenie i rozwijanie uniwersalnych umiejętności instrumentalnych - perkusyjnych. 2. Rozwijanie wrażliwości ogólnomuzycznej; wykorzystywanie i pogłębianie praktycznych umiejętności instrumentalnych w partnerstwie artystycznym. 3. Poszerzanie znajomości perkusyjnego repertuaru kameralnego.
4.1 Budowa i zasady strojenia i konserwacji instrumentów smyczkowych	1. Poznawanie ewolucji oraz procesów budowy instrumentów lutniczych. 2. Analizowanie i ocena stanu używanego instrumentu i prawidłowości jego budowy. 3. Rozwijanie i utrwalanie praktycznych umiejętności prawidłowej bieżącej obsługi instrumentu (wymiana strun, ustawienie podstawka, dbałość o powłokę lakierów). 4. Kształtowanie umiejętności współpracy z lutnikami
4.2 Budowa i zasady strojenia i konserwacji instrumentów dętych	1. Zapoznanie się z historią i ewolucją budowy poszczególnych instrumentów. 2. Funkcjonowanie mechanizmów oraz ich konserwacja. 3. Wymiana poduszek i ich pielęgnacja. 4. Wymiana korków i podkładek z synchronizacją mechanizmów
4.3 Budowa i zasady strojenia i konserwacji instrumentów perkusyjnych	1. Funkcjonowanie mechanizmów oraz ich konserwacja. 2. Wymiana membran oraz ich pielęgnacja. 3. Strojenie oraz balansowanie membran kottowych. 4. Kształtowanie umiejętności współpracy z innymi perkusistami oraz konserwatorami instrumentów.
5. Zespoły orkiestrowe	1. Doskonalenie kształcenia i rozwijanie uniwersalnych umiejętności instrumentalnych; doskonalenie wrażliwości ogólnomuzycznej 2. Doskonalenie umiejętności wzajemnego słuchania się, szybkiej orientacji, dbałości o rytm, intonację i wspólne frazowanie; 3. Rozwijanie i doskonalenie zespołowej techniki wykonawczej; wykorzystywanie praktycznych umiejętności instrumentalnych w partnerstwie artystycznym; 4. Poszerzanie znajomości repertuaru orkiestrowego z udziałem reprezentowanego przez studenta instrumentu: instrumentalnego, instrumentalno-wokalnego i dziełami operowymi
6.1 Studia orkiestrowe - instrumenty smyczkowe	1. Rozszerzanie znajomości repertuaru orkiestrowego oraz doskonalenie umiejętności samodzielnej pracy nad zagadnieniami technicznymi i interpretacyjnymi. 2. Dalsze doskonalenie umiejętności czytania nut. 3. Wykorzystanie techniki instrumentalnej, wyobraźni i wrażliwości muzycznej w wykonaniu partii w grupie 4. Ugruntowywanie zagadnień odpowiedzialności za wykonanie partii orkiestrowych w grupie.
6.2 Studia orkiestrowe - instrumenty dęte	Treści programowe modułu są ukierunkowane na pogłębianie wiedzy studenta i doskonalenie umiejętności wykonawczych niezbędnych w orkiestrze kameralnej, symfonicznej i operowej.

	1. Pogłębienie znajomości literatury orkiestrowej. 2. Doskonalenie umiejętności wykonywania wybranych solowych partii instrumentów perkusyjnych, zwłaszcza tych najczęściej wymaganych na egzaminach do orkiestr. 3. Doskonalenie dyscypliny w posługiwaniu się warsztatem wykonawczym w grupie instrumentalnej: doskonalenie precyzji rytmicznej i intonacyjnej, wyrównywanie artykulacji i proporcji brzmieniowych oraz rozwiązywanie problemów interpretacyjnych. 4. Poszerzanie repertuaru orkiestrowego o wybrane partie. 5. Doskonalenie biegłości w czytaniu nut a vista.
6.3 Studia orkiestrowe - perkusja	Treści programowe modułu są ukierunkowane na pogłębienie wiedzy studenta i doskonalenie umiejętności wykonawczych niezbędnych w orkiestrze kameralnej, symfonicznej i operowej. 1. Pogłębienie znajomości literatury orkiestrowej. 2. Doskonalenie umiejętności wykonywania wybranych solowych partii instrumentów perkusyjnych, zwłaszcza tych najczęściej wymaganych na egzaminach do orkiestr. 3. Doskonalenie dyscypliny w posługiwaniu się warsztatem wykonawczym w grupie instrumentalnej: doskonalenie precyzji rytmicznej i intonacyjnej, wyrównywanie artykulacji i proporcji brzmieniowych oraz rozwiązywanie problemów interpretacyjnych. 4. Poszerzanie repertuaru orkiestrowego o wybrane partie. 5. Doskonalenie biegłości w czytaniu nut a vista.
7.1 Literatura specjalistyczna - skrzypce	1. Podstawy rozwoju rosyjskiej i radzieckiej szkoły skrzypcowej. Życie muzyczne XIX-to wiecznej Rosji; Petersburska szkoła skrzypcowa. Odeska szkoła skrzypcowa; Osobowości artystyczne i pedagogiczne - L. Auer, P. Stolarski, Radziecka wiolinistyka. Moskiewska szkoła skrzypcowa; Leningradzka szkoła skrzypcowa. Osobowości artystyczne i pedagogiczne - A. Jampolski, J. Jankielewicz, D. Ojstrach, L. Kogan. Literatura rosyjska i radziecka w nagraniach historycznych. 2. Węgierska szkoła skrzypcowa a literatura. Skrzypkowie pochodzenia węgierskiego - a rozwój wiolinistyki europejskiej XIX i XX w. Józef Joachim - twórca sukcesów berlińskiej szkoły skrzypcowej. Leopold Auer - twórca sukcesów petersburskiej szkoły skrzypcowej. Carl Flesch - twórca sukcesów europejskiej szkoły skrzypcowej. Węgierska literatura skrzypcowa w nagraniach historycznych. 3. Wiolinistyka amerykańska. Życie muzyczne Ameryki II połowy XIX w. Imigracja europejska a rozwój amerykańskiej wiolinistyki. Znaczenie uczelni amerykańskich w życiu muzycznym Ameryki-Curtis Institute w Filadelfii, Juilliard School of Music w Nowym Jorku. Osobowości artystyczne i pedagogiczne. Spalding, L. Persinger, I. Galamian. Przegląd młodzieńczych nagrań Y. Menuhin, R. Ricci, M. Rabin. Rola polskich wiolinistów kształtowaniu oblicza muzycznego Ameryki-P. Kochański J. Gingold, S. Goldberg, B. Gimpel, R. Totenberg. Rola rosyjskich wiolinistów w kształtowaniu oblicza muzycznego Ameryki-E. Zimbalist, M. Elman, T. Seidel, J. Heifetz, T. Spivakovsky, A. Schneider, N. Milstein i in. Amerykańska literatura skrzypcowa w nagraniach historycznych. 4. Szkoły narodowe a literatura skrzypcowa. Finlandia, Norwegia, Hiszpania, Holandia, Rumunia, Szwajcaria - portrety twórców, przegląd archiwalnych nagrań (P. Sarasate, J. Sibelius, G. Enescu.) 5. Rozwój polskiej literatury skrzypcowej.

	Tradycje skrzypcowe XVI-to i XVII-to wiecznej Polski – materiały źródłowe. Mieszczańska kultura muzyczna XIX-to wiecznej Polski a literatura. Wiek XIX – era skrzypków wirtuozów. Osobowości artystyczne i pedagogiczne – K. Lipiński, A. Kątski, H. Wieniawski, S. Barcewicz, I. Lotto. XIX-to wieczna polska literatura skrzypcowa w nagraniach historycznych. Osobowości artystyczne i pedagogiczne: I. Dubiska, E. Umińska, J. Jarzębski, Z. Feliński, T. Wroński, Z. Brzewski, H. Palulis, K. Jakowicz. T. Gadzina Polska literatura skrzypcowa w historycznych nagraniach. 6. Podstawy rozwoju szkoły franko-belgijskiej. Francuska literatura skrzypcowa u schyłku XVII i I połowy XVIII w. Historia Konserwatorium Paryskiego – osobowości artystyczne i pedagogiczne: P. Gaviniés, R. Kreutzer, P. Rode, P. M. Baillot. G.B. Viotti – ojciec francuskiej szkoły skrzypcowej. Osiągnięcia francuskiej szkoły skrzypcowej na przełomie XIX i XX w. Reprezentanci belgijskiej szkoły skrzypcowej z przełomu XIX i XX w.; H. Beriot, H. Vieuxtemps, E. Ysaye .
7.2 Literatura specjalistyczna - altówka	1. Rys historyczny powstania altówki. 2. Rozwój instrumentu od XVI wieku 3. Rola szkół skrzypcowych i literatury dydaktycznej w kształtowaniu techniki altówkowej. 4. Rozwój szkół altówkowych. 5. Sylwetki słynnych altowiolistów w ujęciu historycznym oraz współcześnie. 6. Altówka jako instrument solowy w literaturze muzycznej. 7. Altówka w kameralnej i orkiestrowej literaturze muzycznej. Polska literatura muzyczna na altówkę w XX w. – twórczość A. Tansmana, T. Bairda, G. Bacewicz, K. Pendereckiego i innych
7.3 Literatura specjalistyczna - wiolonczela	1. Rys historyczny powstania wiolonczeli; rozwój instrumentu w XVIII i IX wieku; rozwój szkół wiolonczelowych. 2. Sylwetki wirtuozów wiolonczeli na przełomie XVIII, IX i XX wieku. 3. Wiolonczela jako instrument solowy w literaturze muzycznej. 4. Wiolonczela jako instrument orkiestrowy w literaturze muzycznej.
7.4 Literatura specjalistyczna - kontrabas	1. Rys historyczny powstania kontrbasu; rozwój instrumentu w XVIII i IX wieku. 2. Rozwój szkół kontrabasowych; sylwetki wirtuozów kontrbasu na przełomie XVIII, IX i XX wieku 3. Kontrabas jako instrument solowy w literaturze muzycznej. 4. Kontrabas jako instrument orkiestrowy w literaturze muzycznej
7.5 Literatura specjalistyczna - instrumenty dęte	Program przedstawia literaturę specjalistyczną różnych epok i stylów z wykorzystaniem techniki audiowizualnej: 1. Prezentacja nagrań należących do kanonu literatury przedmiotu od baroku po twórczość XX i XXI wieku; omówienie biografii czołowych kompozytorów oraz charakterystyka ich dokonań w zakresie literatury solowej, przybliżenie okoliczności powstania wybranych kompozycji, omówienie ich budowy formalnej 2. Omówienie biografii wybitnych instrumentalistów i ich wpływu na rozwój literatury i techniki wykonawczej; umiejętność korzystania z różnych źródeł przekazu informacji. Instrumentalna literatura solowa okresu baroku i klasycyzmu. 3. Instrumentalna literatura solowa okresu romantyzmu. Instrumentalna literatura powstała w XX i XXI w. Analiza współczesnych technik wykonawczych oraz sposobu ich zapisu

7.6 Literatura specjalistyczna - perkusja	Program przedstawia literaturę perkusyjną różnych rodzajów i stylów z wykorzystaniem techniki audiowizualnej: 1. Prezentacja nagrań należących do kanonu literatury przedmiotu. 2. Omówienie historii instrumentów perkusyjnych i procesu wzrostu ich znaczenia w czasie. 3. Omówienie twórczości kompozytorów pełniących znaczącą rolę w dziedzinie sztuki perkusyjnej oraz charakterystyka ich dokonań w tym zakresie. 4. Omówienie specyfiki poszczególnych utworów perkusyjnych, instrumentarium, użytych środków technicznych środków wyrazu i budowy formalnej. 5. Omówienie dokonań wybitnych twórców muzyki perkusyjnej i ich wpływu na rozwój literatury i techniki wykonawczej. 6. Umiejętność korzystania z różnych źródeł przekazu informacji.
8. Praktyka estradowa	1. Publiczna prezentacja (występ artystyczny) co najmniej 1 raz w semestrze utworu solowego lub kameralnego (poza obowiązującym egzaminem i kolokwium technicznym) – forma uzupełnienia treści programowych przedmiotów: instrument główny i kameralistyka (w ramach przydzielonych tym przedmiotom godzin i punktów ECTS)
9. Zagadnienia wykonawcze muzyki barokowej	1. Barokowe instrumentarium 2. Rozwój muzyki koncertującej i form solowych 3. Barokowa retoryka muzyczna 4. Praktyka wykonawcza XVII i XVIII wieku (dobór tempa, konwencje wykonawcze związane ze stylami narodowym) 5. Ornamentacja - podstawowe zasady i ozdoby. 6. Temperacje 7. Charakterystyka wykonania poszczególnych tańców barokowych.
10. Praktyki wykonawcze muzyki współczesnej	1. Olivier Messiaen; zastosowanie modi, rytmów nieodwracalnych i wartości dodanych, inspiracje etniczne, religijne i ze świata przyrody; różne sposoby notacji (Kwartet na koniec czasów, Ptaki egzotyczne); 2. Ekspansja ekspresjonizmu i atonalności; dodekafonia, druga szkoła wiedeńska (Arnold Schönberg Ocalały z Warszawy, Alban Berg Koncert skrzypcowy „Pamięci Anioly”, Anton Webern Symfonia op. 21); 3. Strukturalizowanie przebiegów serialnych (Anton Webern Wariacje fortepianowe, Olivier Messiaen Etiudy rytmiczne); 4. Minimal music na przykładzie twórczości Steve’a Reicha; procesy postrzegalne, efekt przesunięcia fazowego, idea niekończącego się kanonu (It’s Gonna Rain, Sextet, Piano Phase, Drumming, Desert Music, New York Counterpoint, Electric Counterpoint, Different Trains, Clapping Music, Tehillim); 5. Wojciech Kilar – język dźwiękowy poematów muzycznych inspirowanych folklorem Podhala (Krzesany, Orawa, Kościelec); 6. Przemiany stylistyczne w twórczości Henryka Mikołaja Góreckiego (Beatus vir, II Symfonia „Kopernikowska”, III Symfonia „Symfonia pieśni żałosnych”); 7. Sonoryzm; Krzysztof Penderecki Tren, Kazimierz Serocki Fantasmagoria; preparacja fortepianu; 8. Muzyka konkretna (Pierre Schaeffer Etude Noire, Włodzimierz Kotoński Etiuda na jedno uderzenie w talerz); ewolucja muzyki elektroakustycznej (Karlheinz Stockhausen); 9. Aleatoryzm na podstawie wybranych przykładów z literatury muzycznej; John Cage, Witold Lutosławski (Gry weneckie), Peteris Vasks (Koncert na róg angielski, Message);

	10. Serializm i jego konsekwencje (Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Luigi Nono).
11. Konsultacje pisemnej pracy magisterskiej	1. Merytoryczna opieka nad powstającą pracą dyplomową studenta
12. Konserwatorium języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego	Treści zgodne z kartami przedmiotów KOLEGIUM NAUK HUMANISTYCZNYCH I JĘZYKÓW OBCYCH
13. Przedmiot fakultatywny	Treści zgodne z kartami przedmiotów wybranych z KATALOGU PRZEDMIOTÓW FAKULTATYWNYCH
14. Przedmiot humanistyczny lub z zakresu nauk społecznych	Treści zgodne z kartami przedmiotów KOLEGIUM NAUK HUMANISTYCZNYCH I JĘZYKÓW OBCYCH
15. Podstawy prawa autorskiego	1. Prawo międzynarodowe i europejskie. 2. Konwencja berneńska. 3. Traktaty WIPO. 4. Porozumienie TRIPS. 5. Dyrektywy Unii Europejskiej. 6. Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. 7. Utwory. 8. Urzędowe dokumenty. 9. Prosta informacja prasowa. 10. Rejestracja utworu i nota copyrightowa. 11. Twórca. 12. Współtwórczość. 13. Utwory zależne. 14. Dzieła zbiorowe, utwory połączone i zbiory utworów. 15. Wydania krytyczne. 16. Utwór rozpowszechniony i opublikowany. 17. Prawa osobiste i majątkowe. 18. Czas trwania autorskich praw majątkowych. 19. Domena publiczna. 20. Umowy. 21. Pola eksploatacji. 22. Umowa o przeniesienie praw. 23. Umowy licencyjne. 24. Zabezpieczenia techniczne. 25. Twórczość pracownicza i naukowa. 26. Dozwolony użytek. 27. Dozwolony użytek osobisty. 28. Dozwolony użytek publiczny. 29. Dozwolony użytek bibliotek. 30. Biblioteki cyfrowe. 31. Dozwolony użytek instytucji naukowych i oświatowych. 32. Dozwolony użytek na rzecz osób niepełnosprawnych
16. Metodyka nauczania gry na instrumencie: skrzypcach, altówce, wiolonczeli, kontrabasie,	1. Analiza podstaw programowych instrumentu głównego obowiązujących w szkołach muzycznych II stopnia. 2. Program nauczania przedmiotu instrumentu głównego w szkole muzycznej II stopnia – cele nauczania, treści kształcenia, projektowanie. 3. Praca nad warsztatem instrumentalnym ucznia szkoły muzycznej II stopnia.

perkusji, instrumentach dętych	4. Indywidualizacja nauczania i jego ranga w procesie kształcenia na drugim etapie edukacyjnym. 5. Nauczanie dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów z uwzględnieniem ich zdolności i wrodzonych predyspozycji. 6. Rozwiązania metodyczne i organizacyjne w szkole muzycznej II stopnia uwzględniające w nauczaniu zróżnicowanie uczniów. 7. Monitorowanie i ocena procesu dydaktycznego. 8. Przygotowanie do występu publicznego. 9. Analiza dostępnej literatury edukacyjnej w szkole muzycznej II stopnia. 10. Komunikacja i współpraca z rodzicami. 11. Nowoczesne techniki nauczania stosowane w szkolnictwie II stopnia. 12. Stres i techniki relaksacyjne. 13. Wizerunek współczesnego artysty. 14. Wykorzystanie współczesnych technik multimedialnych. 15. Omówienie wybranych pozycji literatury fachowej.
17. Praktyki zawodowe	Praktyki w zakresie dydaktyki przedmiotowej w szkole muzycznej II stopnia: 1. Praktyczne zapoznanie się z dokumentacją szkoły, poznawanie zasad funkcjonowania placówki ;sposoby organizacji zajęć dydaktycznych. 2. Poznawanie pracy nauczyciela, zapoznanie się z prowadzoną przez niego dokumentacją. 3. Obserwacja rozwoju intelektualnego i emocjonalnego uczniów. 4. Sposoby przygotowywania uczniów do przestuchań, egzaminów, koncertów. 5. Sposoby organizacji pracy uczniów w domu. 6. Komunikacja z rodzicami/opiekunami Treści programowe wzajemnie się przenikają, a większość z nich jest obecna na każdym etapie kształcenia. Dotyczą doświadczenia, obserwowania, analizy i interpretacji sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, pełnienia ról nauczyciela i wychowawcy, poznawania zasad funkcjonowania placówek, w których odbywa się praktyka, współdziałania z opiekunem praktyk.